

НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Погріщук Г.Б. – к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Антропогенне і технологічне навантаження на навколишнє середовище в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу. Тривалість життя в Україні становить у середньому близько 66 років (у Швеції – 80, у Польщі – 74). Значною мірою це зумовлено забрудненням навколишнього середовища внаслідок провадження виробничої діяльності підприємствами гірничодобувної, металургійної, хімічної промисловості та паливно-енергетичного комплексу [1].

Основними причинами екологічних проблем в Україні є:

— успадкована структура економіки з переважаючою часткою ресурсо- та енергоємних галузей, негативний вплив якої був посилений переходом до ринкових умов;

— зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури;

— існуюча система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розмежування природоохоронних та господарських функцій;

— недостатня сформованість інститутів громадянського суспільства;

— недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку;

— недотримання природоохоронного законодавства [1].

Сучасна екологічна ситуація в Україні, як свідчать наведені приклади, набуває загрозливого стану. Вихід з цієї ситуації неможливий без вирішення макроекономічних проблем, які наперед базуються на стабільності економічної системи та належної організації природоохоронної діяльності держави.

На нашу думку, основними завданнями для України за цих умов можуть бути:

— розробка стратегії подолання екологічної кризи в Україні;

— перехід від командно-адміністративної системи управління діяльністю суб'єктів у галузі екології до економічної системи, де вирішальну роль мають відіграти закони, економічні стимули і санкції;

— завершення роботи, пов'язаної з формуванням у галузі охорони навколишнього природного середовища всіх необхідних законів та інших нормативних актів, норм, стандартів;

— визначення принципів екологічної оптимізації охорони навколишнього середовища, на основі яких розроблення загальнодержавної комплексної програми екологізації охорони природи й експлуатації природних

ресурсів як бази життя для майбутніх поколінь;

— врахування регіональних особливостей при формуванні екологічної політики;

— зупинення реалізації на території України екологічно небезпечних проєктів, підвищення статусу державної екологічної експертизи;

— визначення органами місцевого самоврядування території традиційного природокористування етнічних груп населення і гарантування їх недоторканості;

— визначення для всіх регіонів країни екологічно допустимих рівнів споживання енергії, природних ресурсів;

— створення оптимальної системи виробничого і рекреаційного характеру;

— укладання з усіма державами-сусідами екологічних угод і договорів;

— визначення у законодавчому порядку зони екологічної небезпеки країни і введення в цих регіонах особливого режиму господарювання.

З метою подолання екологічної кризи в Україні вважаємо за доцільне скористатися моделлю виходу на сталий розвиток, запропонованою вченими екологами Росії [2]. Дана модель наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Схема виходу з екологічної кризи з мінімізацією екологічних витрат (перспективна модель)

Заходи	Результати
Моніторинг темпів економічного розвитку, використання природних ресурсів, стан навколишнього природного середовища на всіх рівнях управління економікою	Мотивація управління щодо становища економіки і природокористування на всіх рівнях
Тимчасова активізація експорту природних ресурсів	Накопичення оборотного капіталу, зменшення тиску на навколишнє природне середовище
Закриття виробництв, що забруднюють навколишнє середовище	Зменшення витрат природних ресурсів, зниження темпів тиску на навколишнє природне середовище, оздоровлення населення
Придбання і створення нових, ресурсозберігаючих технологій виробництва, його модернізація. Підвищення якості виконання контролю екологічних стандартів усіх рівнів. Збільшення використання відновлювальних ресурсів, використання нетрадиційних видів енергії.	Вихід на середньосвітові темпи розвитку економіки, поліпшення технології водоземлекористування. Поповнення екологічних фондів за рахунок удосконалення податкової політики за використанні ресурси
Зміцнення проблеми навколишнього природного середовища в площину стійкого розвитку	Створення єдиного міністерства по стійкому розвитку. Ліквідація проблеми виживання

На нашу думку основними критеріями стійкого розвитку для України можуть бути: зниження тиску на навколишнє природне середовище; поліпшення якості навколишнього природного середовища за основними показниками чистоти атмосфери, гідросфери, літосфери; підвищення рівня життя.

Вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища неможливо без забезпечення екологізації економіки і суспільства, що є необхідною умовою для зміни усієї екологічної ситуації, поліпшення охорони довкілля і використання природних ресурсів.

Література

1. Закон України "Про Основні засади державної екологічної політики України на період до 2020 року" від 21.12.2010 р. № 2818 – VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 3

2. Игнатов В.Г., Кокиш А.В. Экологический менеджмент // В.Г. Игнатов, А.В. Кокиш – Ридерс Дайджеств, 1998. – 210 с.

УДК 658.15.012.23

ФІНАНСОВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Марченко О.І. – к.е.н., доцент; Погріщук Г.Б. – к.е.н., доцент

Вінницький інститут економіки

За ринкових умов господарювання фінансові результати діяльності підприємства та його фінансовий стан значною мірою зумовлені досконалістю фінансового прогнозування та планування, які характеризують доходи, джерела їхнього формування і раціонального розподілу, рух фінансових ресурсів і ефективність їх використання та інші фінансові показники на перспективу і поточний період.

Роль фінансового прогнозування і планування зараз істотно зростає, оскільки підприємства функціонують у високій динамічному зовнішньому і внутрішньому середовищі, відчувають гостру нестачу фінансових ресурсів для забезпечення оновлення матеріально-технічної бази і розвитку своїх виробничо-збутових можливостей, стають перед викликом непередбачуваної поведінки конкурентів та ділових партнерів і низки інших складних проблем, що вимагають грамотного вирішення. Все це спонукає до активізації дослідження теоретичних і методологічних аспектів фінансового прогнозування і планування та його широкого впровадження і подальшого вдосконалення в практичній діяльності підприємств.

Питання фінансового прогнозування і планування діяльності підприємства активно досліджуються зарубіжними та вітчизняними вченими. Серед них О. Біла, М. Білик, О. Василик, А. Гроппеллі,